

Κείμενο 1

Κοινωνικές επιπτώσεις της ανεργίας

Το κείμενο αποτελεί διασκευασμένο απόσπασμα από την επιστημονική μελέτη «Ανεργία και εργασιακή επισφάλεια. Διαστάσεις και επιπτώσεις», που δημοσιεύτηκε τον Οκτώβριο του 2014, από το Ινστιτούτο Ερευνών της ΓΣΕΕ και το Παρατηρητήριο Οικονομικών και Κοινωνικών Εξελίξεων.

Το βίωμα της ανεργίας έχει απασχολήσει σημαντικό αριθμό μελετών. Σε ορισμένες από αυτές η ανεργία γίνεται αντιληπτή ως μία από τις βασικές αιτίες διάβρωσης του κοινωνικού δεσμού. Από τις πρώτες κιόλας σχετικές μελέτες είχε καταγραφεί η σχέση μεταξύ ανεργίας και ψυχικής υγείας και είχαν επισημανθεί οι δυσάρεστες ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις της ανεργίας.

Η γενικευμένη αντίληψη που επικράτησε για την ανεργία είναι ότι αυτή συμβάλλει στην «κοινωνική αποειδίκευση» του ατόμου και βιώνεται συχνά ως μια πράξη «κοινωνικής ταπείνωσης». Εδώ η κεντρική υπόθεση είναι ότι οι άνεργοι βιώνουν πολλαπλές μορφές αποστέρησης και η ανεργία νοείται ως μια κατάσταση «κοινωνικής πτώσης». Πέραν τούτου, θεωρήθηκε ότι απορρυθμίζει ή ακόμα και καταστρέφει τις κοινωνικές σχέσεις.

Πολλοί ερευνητές αντιλαμβάνονται την ανεργία ως μια συσσωρευτική ρήξη των κοινωνικών σχέσεων, η οποία, πέραν της δεδομένης ρήξης του δεσμού που συνδέει το άτομο με τον κόσμο της εργασίας, διαρρηγνύει επίσης τους δεσμούς με το οικείο περιβάλλον (οικογενειακό, συγγενικό, φιλικό) ή οδηγεί ακόμα και σε κοινωνική απομόνωση. χρησιμοποιούν την έννοια της «μη ένταξης», «μη προσχώρησης» ή «μη υπαγωγής» ενός ατόμου στο σύνολο.

Ένα από τα βασικά ζητήματα που τίθουν οι σχετικές με το θέμα της ανεργίας μελέτες (πέρα από τη στέρηση ή τη μείωση του εισοδήματος που συνεπάγεται η ανεργία) είναι το θέμα του χρόνου και της διαχείρισής του. Οι ερευνητές επεσήμαναν το ζήτημα της «διάρρηξης του χρονικού πλαισίου», όπου η κατάσταση της ανεργίας δεν ενσωματώνεται στο προϋπάρχον χρονικό σχήμα, με αποτέλεσμα σε έναν κόσμο πιο «φτωχό» σε γεγονότα να ανταποκρίνεται μια πιο «φτωχή» αντίληψη του χρόνου. Η εργασία είναι, αφενός, η δραστηριότητα που δίνει νόημα και αξία στον ελεύθερο χρόνο και, αφετέρου, είναι η εργασία που «καταβροχθίζει τη ζωή», που απασχολεί, κουράζει και που δεν αφήνει χρόνο για οτιδήποτε άλλο. Χωρίς την εργασία ο χρόνος χάνει το νόημά του και τα άτομα περνούν από μια καθημερινότητα στην οποία κυριαρχεί η εργασία σε μια καθημερινότητα η οποία δομείται σε διάφορες εμπειρίες όπου κυριαρχεί το αίσθημα του κενού.

Πέραν αυτών των γενικά αποδεκτών ερμηνειών, πολλές μελέτες αναδεικνύουν την αδυναμία να αντιληφθούμε τους άνεργους ως μια ενιαία κατηγορία και να μιλήσουμε για ένα κοινό βίωμα της ανεργίας. Οι παράγοντες διαφοροποίησης του βιώματος της ανεργίας που έχουν αναδειχθεί από τις διάφορες μελέτες συνεπάγονται και το γεγονός ότι, αν και οι άνεργοι αποτελούν μια ιδιαίτερη κοινωνική κατηγορία, η ανεργία δεν γεννά μια διαδικασία ταύτισης με την κατάσταση του ανέργου. Επί της ουσίας αναφέρεται κανείς σε μια ετερογενή ομάδα στη βάση των διαφορετικών κοινωνικοοικονομικών συνθηκών των ανέργων και της διάρκειας της ανεργίας. Με άλλα λόγια, η ανεργία δεν πλήττει όλους τους άνεργους με τον ίδιο τρόπο. Σε αντίθεση με άλλες κατηγορίες ή ομάδες κοινωνικά αποκλεισμένων, οι άνεργοι δεν μπορούν να θεωρηθούν ως ομάδα με αποσαφηνισμένα κοινά κοινωνικά χαρακτηριστικά ή ως κοινωνικό στρώμα.

Κείμενο 2

Τους ναυτικούς τους γέρους συλλογίζουμαι

Το ποίημα που ακολουθεί ανήκει στον Κώστα Ουράνη και εντάσσεται στην συλλογή «Ποιήματα» (Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 1953).

Τους ναυτικούς τους γέρους συλλογίζουμαι,

που πια να ταξιδέψουν δε μπορούνε

κι αράξαν στο νησί τους — και τις μέρες τους

ανώφελοι και άνεργοι περνούνε·

που είναι σαν ξένοι στη ζωή τη γύρω τους

και στο νησί τους σα φυλακισμένοι,

που σέρνονται σκυφτοί και λιγομίλητοι

κι ο νους τους στα ταξίδια τους πηγαίνει·

που πάντα τη φανέλλα με την κόκκινη

την άγκυρα στο στήθος τους φοράνε

και που, όταν περπατάν, σκαμπανεβάζουνε

σα μέσα σε καράβι ακόμα να 'ναι·

που, στεριανοί, δεν παύουνε να γνοιάζονται

για τον καιρό στη θάλασσα που κάνει,

που κι ούτε μιαν ημέρα δεν αφήνουνε

χωρίς να κατεβούνε στο λιμάνι·

και που, όταν ο χειμώνας μέσ' στο σπίτι τους

τούς κλείνει, προς στο τζάκι τους, τα βράδουα,

μ' υπομονή κι αγάπη —για τ' αγγόνια τους

είτε γι' αυτούς— μικρά φτιάνουν καράβια...

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποιες αλλαγές επέρχονται στην αντίληψη του χρόνου κατά τη διάρκεια της ανεργίας, σύμφωνα με τους συντάκτες του Κειμένου 1; (50-60 λέξεις)

Μονάδες 10

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην 3^η και 4^η παράγραφο του Κειμένου 1 οι συντάκτες επιλέγουν να οργανώσουν το κείμενό τους στηριζόμενοι σε στοιχεία άλλων μελετών. Γράψε δύο λόγους για τους οποίους, κατά τη γνώμη σου, προτάσσουν τα ευρήματα των μελετών κατά την οργάνωση των επιχειρημάτων τους.

Μονάδες 10

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να προσδιορίσεις τι δηλώνουν τα σημεία στίξης στις ακόλουθες φράσεις του Κειμένου 1:

α. τα εισαγωγικά: «κοινωνική αποειδίκευση» του ατόμου (2η παράγραφος),

β. η παρένθεση: (οικογενειακό, συγγενικό, φιλικό) (3η παράγραφος)

γ. τα εισαγωγικά: η εργασία που «καταβροχθίζει τη ζωή» (4η παράγραφος).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποιες σκέψεις και συναισθήματα εκφράζει το ποιητικό υποκείμενο για τους ναυτικούς που δεν ταξιδεύουν πια; Ποια συναισθήματα σού δημιούργησε η ανάγνωση του Κειμένου 2; Να αναπτύξεις σε 100-150 λέξεις την απάντησή σου.

Μονάδες 15